

รูปแบบการดำเนินชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้ติดเชื้อเอชไอวี
วัดพระบาทน้ำพุ จังหวัดลพบุรี

**The model of life style based on buddhadhamma of hiv-infected
people in phrabatnampu temple, lopburi province**

ชาตรี พะยิ, พระครูสุธีศัมภีรญาณ และ พระมหามิตร ฐิตปัญโญ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

Chatree Payi, Phrakhru Sudhikhamphirayan and Phramahamit titapanyo

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Khon Kaen Campus, Thailand

Corresponding Author, E-mail : chatreetpet@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาของผู้ติดเชื้อเอชไอวีวัดพระบาทน้ำพุ จังหวัดลพบุรี 2) ศึกษาการดำเนินชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้ติดเชื้อเอชไอวี วัดพระบาทน้ำพุ จังหวัดลพบุรี 3) รูปแบบการดำเนินชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้ติดเชื้อเอชไอวี วัดพระบาทน้ำพุ จังหวัดลพบุรี เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า

สภาพปัญหาผู้ติดเชื้อเอชไอวีวัดพระบาทน้ำพุจังหวัดลพบุรีแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ 1.ด้านร่างกาย ลักษณะอาการที่ปรากฏชัดเจนภายนอกคือ ผอม น้ำหนักลด ผิวหนังแห้งคล้ำ ระบบภูมิคุ้มกันในร่างกายบกพร่อง 2. ด้านจิตใจ สภาพจิตใจจะแย่ แย่ หดหู่ กังวล วิตกกังวล รู้สึกละอายใจเป็นคนที่ไร้ค่า 3. ด้านสังคม ผู้ติดเชื้อรู้สึกด้อยค่า ไม่มีกำลังใจและเป้าหมายในชีวิต 4. ด้านเศรษฐกิจ ผู้ติดเชื้อ ผลจากการขาดรายได้ทำให้ไม่มีค่าใช้จ่ายในการจัดหาสารานุกรม โดยเฉพาะปัจจัยสี่ ยิ่งทวีความกังวลขึ้นเป็นเท่าตัวหลักพุทธธรรมในการดำเนินชีวิตผู้ติดเชื้อเอชไอวี คือ ไตรสิกขา คือ ศีล เป็นหลักการพัฒนาระดับความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางสังคม สมาธิ เป็นหลักการพัฒนาจิตใจให้มีสมรรถภาพและประสิทธิภาพทางด้านจิตใจ ปัญญา รู้จักสิ่งทั้งหลายตามที่เป็นอยู่ วิเคราะห์สาเหตุของสิ่งทั้งหลายได้ชัดเจน และหลักไตรลักษณ์คือ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา หลักกัลยาณมิตร คือ เพื่อนที่ดี ที่รักใคร่ คู่เคียง มีความเอื้อเฟื้อ มีน้ำใจเอื้อเฟื้อ มีจิตที่หวังดีและหวังประโยชน์เกื้อกูลต่อตนเองและผู้อื่น

รูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้ติดเชื้อเอชไอวี วัดพระบาทน้ำพุ จังหวัดลพบุรี ผู้ติดเชื้อเอชไอวีมีรูปแบบการดำเนินชีวิตตามแนวพุทธธรรม โดยนำหลักของไตรสิกขาซึ่งเป็นพื้นฐานของผู้มีศรัทธาเริ่มจากการรักษาศีลโดยเชื่อว่าการรักษาศีลจะมีส่วนทำให้สุขภาพดีขึ้น มีการปฏิบัติภาวนาเพื่อให้จิตใจสงบมีกำลังใจที่แข็งแกร่งในการต่อสู้กับเชื้อโรค เชื่อมโยงไปสู่หลักไตรลักษณ์โดยการพิจารณาเห็น อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ตามความเป็นจริง คลายความยึดมั่นในสิ่งรอบข้าง มีความกังวลน้อยลง เมื่อมีสุขภาพกายดีขึ้นมาผู้ติดเชื้อเองมีความมั่นใจใน

ตนเองเริ่มเป็นอาสาสมัครช่วยเหลือเพื่อนๆ ที่อ่อนแอกว่าเป็นการน้อมนำหลักกัลยาณมิตรมาใช้ มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นและเห็นค่าในตนเอง

คำสำคัญ: รูปแบบการดำเนินชีวิต; หลักพุทธธรรม; ผู้ติดเชื้อเอชไอวี

Abstracts

This research aims were (1) to study state of peoblem of HIV affected people at Wat Phabatnampu Lopburi province (2) to study life style of HIV affected people at Wat Phabatnampu and (3) to present the model ife style of HIV affected people at Wat Phabatnampu Lopburi province. This research is qualitative and field work study.

The results of study were found that the state of HIV affected people ,Wat Phrabatnampu, Lopburi province were divided into 4 aspects 1) body, the outside characteristics clearly appeared i.e. thin the weight was reduced, skin was black and dry the immunity from infected body.2)Mental aspect, the bad mental state, lost heart and felt him/her self useless. 3) social aspect, the HIV affected person felt that he /she was useless, no moral support and no aim of life. 4) Economic aspect, the HIV affected person has no income then no money for spending about food-stuff, especially, the four requisites increased double. Buddhist doctrines in daily life of the HIV affected person i.e. the Threefold training, Sila is principle of social environmental relationship development to have efficiency and proficiency on the mental aspect .Wisdom is knowledge all being things. Analysis and investigation the cause of all things clearly. The Three Characteristics i.e, impermanence, state of suffering and soullessness, the qualitaties of a good friend i. e. good friend ,affection, familiar, generous, a good heart, hope for benefits to oneself and others.

The life style model of the HIV affected person of Wat Phrabatnampu, Lopburi province. The HIV affected person had life style based on Buddha Dhamma doctrines. They brought the Threefold training which is foundation of believers. It begun from the precepts observation by belief that the precepts observation will create a good health, cultivation practice for strong and peaceful mind in fighting against germs. It linked with the Three Characteristics by considering to impermanence, state of suffering and soullessness according to the truth. It withdraw clinging to surroundings, there was no worry if there is a good health. The HIV affected person had a confidence in oneself, be a volunteer to help more weak friends, there was a compassion for others and self-worth.

Keywords: Model of Life Style Based; Buddhadhamma; Hiv Affected People.

บทนำ

จากสถานการณ์ที่ได้มีรายงานโรคเอดส์ครั้งแรกในโลกที่ประเทศสหรัฐอเมริกาในปี พ.ศ.2524 ต่อมาประเทศไทยค้นพบผู้ป่วยเอดส์รายแรกของประเทศไทยที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ โดยศาสตราจารย์ นายแพทย์ประพันธ์ ภาณุภาคเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2528 ในระยะ 3 ปีแรก เอดส์ระบาดส่วนใหญ่ในกลุ่มชายรักชาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งชายรักชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชาวต่างชาติในปี พ.ศ.2531 มีการระบาดหนักในกลุ่มผู้ขายเสฟติดโดยการฉีดยา ปีต่อมาเริ่มระบาดในกลุ่มหญิงขายบริการทางเพศ ปี พ.ศ. 2533 พบมากในชายรัก

เที่ยวที่ตีจากโรคจากหญิงขายบริการปลดปล่อยมา พ.ศ. 2534 พบระบาดในหญิงตั้งครรภ์ซึ่งเป็นภรรยาของชาย นักเที่ยว และการระบาดในทารกแรกคลอด ภายในระยะเวลา 6 ปีที่โรคเอดส์เข้ามาเมืองไทยก็ระบาดเข้าไปถึง สถาบันครอบครัวของคนไทยทุกคน (วัชร ทอมมอญ, 2541 : 32)

สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อเอชไอวีในระยะแรก สังคมมีความตระหนก หวาดกลัว เนื่องจากสังคมไทยยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และข้อเท็จจริงเกี่ยวกับโรคที่เกิดจากเชื้อเอชไอวี ดังนั้น ภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม จึงมีความพยายามรณรงค์เพื่อประชาสัมพันธ์เผยแพร่ให้ประชาชนทั่วไปมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเอดส์อย่างแพร่หลาย โดยเน้นกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงสูง เช่น ผู้ซื้อบริการทางเพศ กลุ่มชายรักชาย และกลุ่มผู้ติดยาเสพติดซึ่งใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน นอกจากนี้ประชาชนทั่วไปยังมักมีทัศนคติในเชิงลบ ต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวี โดยมองว่าผู้ติดเชื้อเอชไอวีเป็นผู้มีพฤติกรรมทางเพศไม่เหมาะสม หรือเป็นผู้ติดยาเสพติด จนทำให้ภาพลักษณ์ของผู้ติดเชื้อคือคนเลว คนไม่ดี และเป็นที่น่ารังเกียจของสังคม (เฉลิมพล พลมุข, 2539 : 56)

ผลกระทบจากโรคเอดส์ส่งผลอย่างมากต่อทั้งตัวผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจ ต่อครอบครัว รวมทั้งต่อสังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งทำให้คุณภาพชีวิตแย่ลง และในท้ายที่สุดจะส่งผลกระทบต่อประเทศชาติด้วยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อีกทั้งผู้เจ็บป่วยส่วนใหญ่เป็นวัยแรงงานและวัยเจริญพันธุ์ บางส่วนเป็นหัวหน้าครอบครัว ที่ต้องดูแลรับผิดชอบสมาชิกภายในครอบครัวเมื่อเกิดการติดเชื้อโรคเอดส์และมีอาการเจ็บป่วย ความต้องการในการใช้เงินก็เพิ่มมากขึ้น เพื่อไปใช้ในการรักษาพยาบาลอาการเจ็บป่วย เนื่องจากโรคเอดส์เป็นโรคติดเชื้อเรื้อรัง ประกอบกับสมรรถภาพในการประกอบอาชีพที่น้อยลง ทำให้ผู้ป่วยเอดส์จำนวนมากต้องตกอยู่ในสภาพสิ้นเนื้อประดาตัวเป็นหนี้สินอันเป็นผลมาจากการดิ้นรนในการแสวงหาวิธีที่มีประสิทธิภาพจึงประสบปัญหามากยิ่งขึ้น ภาวะร่างกายและจิตใจมักทรุดโทรมลงในเวลาอันรวดเร็ว (ประทีป ดวงงาม, 2555 : 16)

วัดพระบาทน้ำพุจังหวัดลพบุรี มีรายงานจำนวนผู้ติดเชื้อเพศชาย ณ วันที่ 2 มกราคม 2559 ทั้งหมดจำนวน 146 คน ซึ่งแยกตามเพศประกอบด้วยผู้ติดเชื้อเพศชาย 93 คน เพศหญิง 39 คนและพระจำนวน 14 รูป โดยมีการได้รับเชื้อจากช่องทางต่างๆ คือ จากการมีเพศสัมพันธ์จำนวน 139 คน ได้รับเชื้อจากการใช้สารเสพติดจำนวน 5 คน และได้รับเชื้อผ่านทางแม่สู่ลูกจำนวน 2 คน ในจำนวนผู้ป่วยทั้งหมดนี้แยกเป็นผู้ป่วยที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ 40 คน ช่วยเหลือตัวเองได้บางส่วน 31 คน และผู้ป่วยที่แข็งแรง จำนวน 74 คน ถือว่าเป็นบ้านพักผู้ป่วยโรคเอดส์ระยะสุดท้ายแห่งแรกในประเทศไทย ซึ่งเป็นระยะเริ่มแรกที่โรคเอดส์เข้ามา โดยให้ความสำคัญการรักษาระบบทางที่เน้นจิตใจความเจ็บปวด และดูแลอาการของโรคแบบองค์รวม ทั้งนี้เพื่อสนองความต้องการในด้านร่างกาย จิตใจ จิตวิญญาณ และสังคมของผู้ป่วย ซึ่งรวมถึงครอบครัวและญาติมิตรของผู้ป่วยด้วย

ดังนั้น จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาเกี่ยวกับบริบทการดำเนินชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้ติดเชื้อเอชไอวีวัดพระบาทน้ำพุจังหวัดลพบุรี รวมทั้ง

แนวคิด แนวทาง รูปแบบ และกิจกรรมต่าง ๆ ที่น่าสนใจของวัดพระบาทน้ำพุดังกล่าวมาตามข้างต้น ร่วมกับการศึกษาวิเคราะห์การนำหลักพุทธธรรมที่นำมาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตของผู้ติดเชื้อเอชไอวีนำมาใช้เชื่อมโยงเกี่ยวข้องกัน ซึ่งถือได้ว่าเป็นวัดที่มีผลงานในการดำเนินงานในการดูแลผู้ติดเชื้อเอชไอวีเป็นที่ประจักษ์แก่ทั้งประเทศและทั่วโลกเพื่อเสนอแนวทางในการดำเนินชีวิตที่มีคุณค่าตามหลักพุทธธรรมของผู้ติดเชื้อเอชไอวีต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของผู้ติดเชื้อเอชไอวีวัดพระบาทน้ำพุ จังหวัดลพบุรี
- 2 เพื่อศึกษาการดำเนินชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้ติดเชื้อเอชไอวี วัดพระบาทน้ำพุ จังหวัดลพบุรี
- 3 เพื่อเสนอรูปแบบการดำเนินชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้ติดเชื้อ HIV วัดพระบาทน้ำพุ จังหวัดลพบุรี

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการดำเนินชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้ติดเชื้อ HIV วัดพระบาทน้ำพุ จังหวัดลพบุรี” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพนำข้อมูลมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยผู้วิจัยจำแนกขอบเขตของการศึกษาออกเป็นดังนี้

ขอบเขตด้านเอกสาร

1. เอกสารชั้นปฐมภูมิ ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้กำหนดเอกสารที่เป็นปฐมภูมิประกอบการศึกษาได้แก่ พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีพุทธศักราช 2539
2. เอกสารชั้นทุติยภูมิ วรรณคดี ฎีกา และเอกสารวิชาการทางพระพุทธศาสนาทั้งที่เป็น หนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการอื่นๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขอบเขตด้านเนื้อหาและด้านพื้นที่

ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษารวม 3 ประเด็นคือ ศึกษาสภาพปัญหาผู้ติดเชื้อเอชไอวี ศึกษาการดำเนินชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้ติดเชื้อเอชไอวี และศึกษารูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้ติดเชื้อเอชไอวี วัดพระบาทน้ำพุ จังหวัดลพบุรี และมีพื้นที่วิจัยคือ วัดพระบาทน้ำพุ จังหวัดลพบุรี โดยมีเกณฑ์ในการเลือกพื้นที่ศึกษาดังนี้ 1. เป็นพื้นที่ที่เป็นสถานพักพิงของผู้ติดเชื้อเอชไอวี 2. เป็นพื้นที่สถานพักพิงผู้ติดเชื้อเอชไอวีของเอกชน มีใช้ของรัฐบาล ซึ่งมีพระสงฆ์เป็นผู้นำในการดำเนินการ 3. เป็นพื้นที่สถานพักพิงผู้ติดเชื้อเอชไอวีซึ่งยินดีเข้าร่วมในการศึกษาวิจัย

ขอบเขตด้านกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้ติดเชื้อเอชไอวี ที่เจ็บป่วยเมื่อมาพักพิงอาศัยอยู่ ณ วัดพระบาทน้ำพุ จังหวัดลพบุรี ดังนี้

- เจ้าอาวาสวัดพระบาทน้ำพุจังหวัดลพบุรี	จำนวน 1 รูป
- พยาบาล	จำนวน 3 คน
- เจ้าหน้าที่ผู้ดูแล	จำนวน 3 คน
- ชาวบ้านจิตอาสา	จำนวน 3 คน
- สมาชิกในครอบครัว หรือเพื่อนผู้ติดเชื้อ	จำนวน 10 คน
- จิตอาสา	จำนวน 30 คน
รวมทั้งสิ้น	จำนวน 50 รูป/คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการดำเนินชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้ติดเชื้อ HIV วัดพระบาทน้ำพุ จังหวัดลพบุรี” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จากการสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นการสัมภาษณ์ถึงข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับปัญหาการของผู้ติดเชื้อ HIV วัดพระบาทน้ำพุ ผลกระทบและแนวทางการแก้ไข โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นฐานในการสัมภาษณ์จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เฉพาะในบางประเด็นที่ได้ข้อมูลไม่ชัดเจนครบถ้วนและการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อตรวจสอบและยืนยันข้อมูลจากการจดบันทึกในการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัยผู้วิจัยได้มีขั้นตอนปรึกษาขอคำแนะนำและตรวจสอบความเหมาะสมของคำถามเพื่อใช้ในการวิจัย ปรับปรุงแบบคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก ตามข้อเสนอแนะแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านในการตรวจสอบความเหมาะสมเชิงเนื้อหา ภาษาและจัดพิมพ์เครื่องมือวิจัยฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

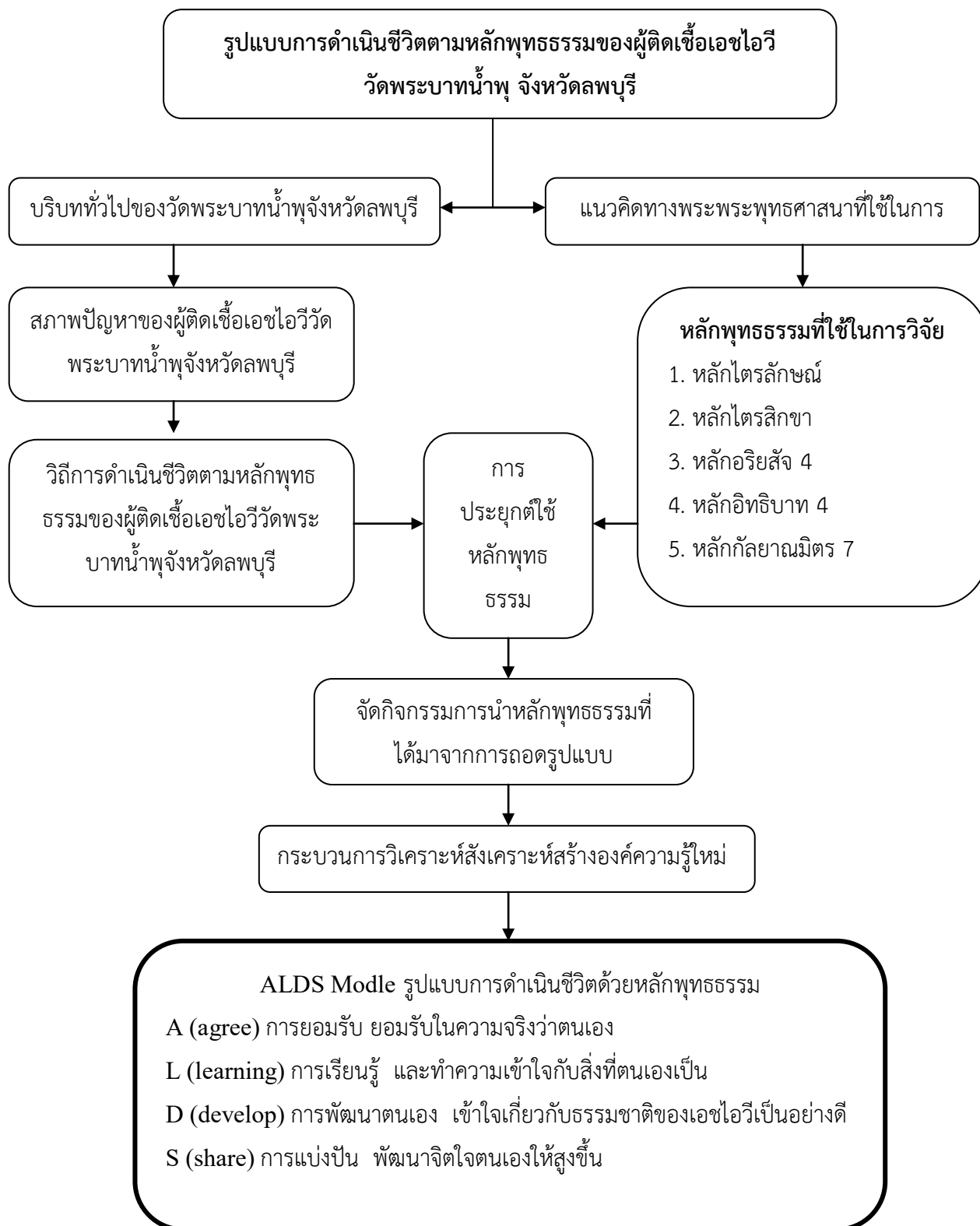
การเก็บรวบรวมข้อมูล

- 1) เตรียมแบบสอบถาม แนวคำถามในการสัมภาษณ์รายบุคคล และสถานที่เก็บข้อมูล
- 2) คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงและตรวจสอบคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้
- 3) นำหนังสือจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เสนอต่อให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 50 คน เพื่อขออนุญาตดำเนินการการวิจัย และลงพื้นที่เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลการทำวิจัย โดยการทำกิจกรรมกลุ่มสัมภาษณ์เชิงลึกในกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสัมภาษณ์ โดยยึดวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นแนววิเคราะห์เพื่อนำเสนอข้อเท็จจริงที่ได้จากการวิจัยโดย การจัดหมวดหมู่ข้อมูลจากการศึกษา แนวคิดทฤษฎีและการสัมภาษณ์เชิงลึกที่ได้มาทั้งหมด วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้ถึงรูปแบบการดำเนินชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้ติดเชื้อเอชไอวีวัดพระบาทน้ำพุ จังหวัดลพบุรีและสรุปการวิเคราะห์ข้อมูลอภิปรายผล

กรอบแนวคิดในการวิจัย



ผลการวิจัย

1.สภาพปัญหาของผู้ติดเชื้อเอชไอวีวัดพระบาทน้ำพุจังหวัดลพบุรี จำแนกออกเป็นปัญหาโดยรวมมี 4 กลุ่ม คือ ปัญหาด้านร่างกาย ได้แก่ ปัญหาอาการที่แตกต่างกัน ตั้งแต่ ไม่ปรากฏอาการไปจนถึงมีอาการมะเร็งหรือโรคฉวยโอกาสที่ร้ายแรง เช่น อาการเชื้อราในปาก งูสวัด อุดจากระวังไข ไอ น้ำหนักลด

ปัญหาด้านจิตใจ ผู้ติดเชื้อเอชไอวี มีปัญหาด้านจิตใจแตกต่างกันขึ้นอยู่กับ เพศ การศึกษา บุคลิกภาพ สถานะทางสังคม ระยะเวลาการปรับตัวยอมรับสภาพการติดเชื้อแตกต่างกัน ผู้ติดเชื้อเอชไอวีเริ่มหมดความสุข ไม่แน่ใจ สับสน คิดมาก หลบหนีสังคม บางรายหมดความอดทน ไม่เข้มแข็งที่จะต่อสู้กับภาระความเจ็บป่วย เป็นภาวะที่คุกคามต่อสภาพจิตใจ อย่างรุนแรง ส่วนใหญ่เกิดความตื่นตระหนก วิตกกังวลและสับสน ผลกระทบทางจิตใจผู้ที่ ทราบว่าตนติดเชื้อเอชไอวีส่วนใหญ่จะมีความกังวลอย่างมากมาย บางรายไม่เชื่อว่าตนเองติดเชื้อ สำหรับพ่อแม่ของผู้ติดเชื้อเอชไอวีความเศร้าโศกความวิตกกังวลของพ่อแม่หรือญาติสนิทจะขึ้น กับระยะเวลาของการเจ็บป่วย การปรับตัวตามบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวและ ชุมชน แม้ว่าผู้ติดเชื้อมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารโรคเอดส์ การเสียชีวิตของคนในหมู่บ้านและการให้ความช่วยเหลือเด็กกำพร้าที่พ่อแม่เสียชีวิตผู้ติดเชื้อเอชไอวี

ปัญหาด้านสังคม หน้าที่การงาน บทบาทหน้าที่ การไม่มีที่พักอาศัย สูญเสียสัมพันธภาพระหว่างบุคคล สุขภาพของบุคคลนั้น ย่อมไม่ดี ผลกระทบด้านสังคม ถึงแม้ว่ากระแสโรคเอดส์เป็นโรคที่สังคมรังเกียจเนื่องจากความกลัว และความเข้าใจผิดและทัศนคติที่ผิด ๆ เกี่ยวกับการติดเชื้อรวมทั้งการมองว่าผู้ติดเชื้อเป็นบุคคลที่มี พฤติกรรม ที่ไม่เหมาะสม มักง่าย เสื่อมโทรมทางศีลธรรมหรือมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนจะเบาบางลงแต่ก็ยังพบว่ามีผู้ติดเชื้อรายใหม่พยายามปกปิดตัวเอง เนื่องจากยังคงกลัวสังคมรังเกียจตน และครอบครัวและอาจมีผลกระทบต่อความสัมพันธ์กับบุคคลใกล้ชิดและแผนการต่าง ๆ ในอนาคต เช่น การมีบุตรการประกอบอาชีพ นอกจากนี้ เนื่องจากวัฒนธรรมในเชิงลบ นำไปสู่อคติ และการแบ่งแยก การปฏิเสธจากสังคมปัญหาด้านเศรษฐกิจ จากการปฏิเสธทางสังคม ทำให้เกิดปัญหาการสูญเสีย

ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ผลกระทบเชิงสังคมเศรษฐกิจในด้าน ต่าง ๆ เช่น อาจถูกไล่ออกจากงานการใช้เงินจำนวนมากในการรักษาตัวเองเมื่อมีอาการเจ็บป่วย เจ็บป่วยบ่อย กำลังการผลิตจะลดลง ทำให้ขาดรายได้มีการเปลี่ยนแปลง การ ประกอบอาชีพ การทำงาน ส่งผลทำให้รายได้ลดลง ผู้ป่วยส่วนหนึ่งต้องขายทรัพย์สินเพื่อนำเงินไปรักษาตัว การตอบรับต่อภาระค่าใช้จ่ายในการรักษาผู้ป่วยเอดส์ที่พบมากที่สุดคือการนำเงินออมของครอบครัวไปใช้ในการรักษาตัว การพยายามหางานทำเพื่อเพิ่มรายได้และการขาย ทรัพย์สินเพื่อนำเงินไปใช้ ส่วนใหญ่ของครอบครัวผู้ติดเชื้อเอชไอวี ไม่มีเงินออม แทบทุกครอบครัวมีหนี้สินที่เป็นผลมาจากการเจ็บป่วยที่มีระยะเวลายาวนาน

2. การดำเนินชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้ติดเชื้อเอชไอวี วัดพระบาทน้ำพุ จังหวัดลพบุรี

ผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่เข้ามาอยู่ในการดูแลของวัดพระบาทน้ำพุ ที่ซึ่งเป็นทั้งที่พักอาศัย สถานพยาบาลดูแลผู้ป่วย และเป็นวัดซึ่งมีการปฏิบัติศาสนกิจเหมือนกับวัดโดยทั่วไป เท่ากับการดำเนินชีวิตตลอดวันนั้นมีความใกล้ชิดกับพระพุทธศาสนาจนได้มีการซึมซับนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ ได้แก่

1. หลักของศีล ซึ่งหมายถึงศีล 5 อันเป็นหลักพื้นฐานในการดำรงชีวิตของชาวพุทธ โดยปกติของชาวไทยเมื่อเข้ามาสู่เขตพื้นที่ของวัด จะเกิดการสำรวมระวังทั้งกายวาจา ให้อยู่ให้อริยาบถที่สงบ ดังนั้นแล้วผู้ติดเชื้อเอชไอวีเมื่อเข้ามาอยู่ในวัดพระบาทน้ำพุ ก็เกิดความรู้สึกสำรวมระวัง เกิดความละอายต่อบาปถ้าหากประพฤติตนไม่ดี เท่ากับการเข้ามาอยู่ในวัดนั้นเป็นการกรองความเป็นอกุศลทางกาย วาจา ใจในระดับหนึ่ง ประกอบกับเท่าที่คุ้นเคยตนเองท่านก็เป็นแบบอย่างที่ดีในการเสียสละและอุทิศตนเพื่อคนอื่นมาโดยตลอด ส่งผลให้ผู้ติดเชื้อเกิดศรัทธาและอยากปฏิบัติตามในเบื้องต้นจะเห็นได้ว่าผู้ติดเชื้อเริ่มมีสัมมาทิฐิ ในความเป็นกุศลและอยากจะรักษาศีล

2. หลักของสมาธิ ในการปฏิบัติศาสนกิจของสงฆ์ในวัด ที่เปิดโอกาสให้สมาธิก ผู้ติดเชื้อเจ้าหน้าที่ อาสาสมัครมีโอกาสในการทำบุญตักบาตร ฟังธรรม ตามวันสำคัญทางศาสนา โดยเฉพาะในช่วงเข้าพรรษา ในทุกๆเย็นจะมีพระภิกษุนำปฏิบัติ ฟังธรรม สวดมนต์ และนั่งสมาธิเดินจงกรม ทำให้จิตสงบเกิดเป็นสมาธิ มีเวลาอยู่กับตัวเอง นั่งพิจารณาใคร่ครวญธรรมและ ช่วยทำให้ผู้ติดเชื้อมีกำลังใจที่ดีในการต่อสู้กับเชื้อโรค

3. หลักของการเจริญปัญญา ในวัดพระบาทน้ำพุผู้ติดเชื้อจะพบกับความจริงของชีวิตในบางมุมที่แตกต่างไปจากโลกภายนอก เช่นเพื่อนที่สนิทกันมาก ๆ เมื่อวานยังพูดคุยทักทายกันปกติ เห็นว่าสุขภาพดีแข็งแรงอยู่ แต่พอตื่นมาอีกวันพบว่าเพื่อนได้เสียชีวิตแล้ว ทำความเข้าใจได้ว่าโรคนี้บางทีเห็นกันภายนอกเหมือนแข็งแรงดีแต่ภายในภูมิใต้ผิวหนังถูกทำลายลงเกือบไม่เหลือ จึงเกิดความรู้สึกน้อมเข้ามาใส่ตนมีความเห็นว่าวันหนึ่งก็จะถึงวันของเราบ้าง การจัดบรรยายคาถาของวัด วัดล้วนแต่มีกุศโลบายสอดแทรกอยู่ในนั้น เช่น พิพิธภัณฑสถานชีวิต พิพิธภัณฑสถานกระดูก จุดแสดงนิทรรศการดองอวัยวะ ศีลปะหุ่นเร่ขึ้นจากกระดูก บรรยายคาถาในรอบ ๆ วัดเป็นธรรมะไปหมดทุกอย่าง ทำให้พิจารณาเห็นความไม่เที่ยง ความไม่แน่นอนของชีวิต แม้แต่ตัวเองก็เป็นเช่นนั้นเหมือนกัน นี่เป็นการเห็นทุกอย่างตามความเป็นจริงเกิดปัญญาที่ว่า การเห็นเกิดขึ้น ตั้งอยู่ดับไป เป็นตามหลักไตรลักษณ์ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา

4. หลักกัลยาณมิตร ผู้ติดเชื้อเมื่อเข้ามาอยู่ในวัดช่วงแรกจะเกิดความรู้สึกกลัว บางคนกลัวผู้ติดเชื้อด้วยกันเองด้วยความที่ตนเป็นคนมาใหม่ แต่พออยู่ไประยะหนึ่งจะเริ่มเห็นความเห็นอกเห็นใจจากเจ้าหน้าที่จิตอาสาและผู้ติดเชื้อด้วยกันเองการช่วยเหลือกันทางกายภาพก็ดี การพูดคุยให้กำลังใจกันก็ทำให้ผู้ติดเชื้อเกิดความไว้วางใจต่อคนรอบข้างมากขึ้นความเอื้อเฟื้อความเป็นกัลยาณมิตรเหล่านี้ทำให้ตัวผู้ติดเชื้อเกิดกำลังใจที่จะต่อสู้กับเชื้อโรคจากเดิมที่เคยสิ้นหวังมา กำลังใจนับเป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับผู้ติดเชื้อ การเข้ามาอยู่ในวัดพระบาทน้ำพุบางความรู้สึกเหมือนกับอยู่อีกโลกหนึ่งที่ผู้คนมีความเข้าใจกัน ซึ่งแตกต่างจากโลกภายนอกที่ผู้คน

รังเกียจซ้ำเติม ทำให้ผู้ติดเชื่อที่มีอาการดีขึ้นหรือคนที่พอจะช่วยเหลือคนอื่นได้หันไปเป็นอาสาสมัครเสียเอง ด้วยการที่เข้าอกเข้าใจเพื่อสนิทชิดด้วยกันดี จึงแทบจะเรียกได้ว่าเข้าถึงจิตใจเพื่อนผู้ติดเชื่อด้วยกันเองดีกว่าทีมเจ้าหน้าที่หรือจิตอาสาเสียอีก นี่เป็นการน้อมนำหลักพุทธธรรมที่ว่าด้วยหลักกัลยาณมิตรมาใช้เป็นประการที่ 4

3. รูปแบบการดำเนินชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้ติดเชื่อเอชไอวีวัดพระบาทน้ำพุ จังหวัดลพบุรี ในการดำเนินชีวิตซึ่งประกอบไปด้วย 4 หัวข้อหลักด้วยกัน

1.หลักของการรักษาศีล การที่ผู้ติดเชื่อเอชไอวีได้เข้ามาพักพิงอาศัยในวัดพระบาทน้ำพุ ซึ่งเป็นสถานที่ร่มเย็น สงบ สุข รวมทั้งการปฏิบัติต่อกันด้วยความมีเมตตาจิต จนเห็นเป็นความดีชนิดที่เป็นสัมมาทิฐิ จึงเกิดเป็นแบบอย่างที่ดีอยากจะทำความดี คือการรักษากาย รักษาใจ หรือเรียกว่าการรักษาศีล เมื่อรักษากาย วาจาที่ดีแล้ว เกิดเป็นความสุข ความสงบ ไม่เดือดเนื้อร้อนตัว มีจิตมีความสุข สุขภาพกายก็ดีขึ้นตามลำดับ

2.หลักของการการฝึกสมาธิจะเห็นได้ว่าวัดพระบาทน้ำพุเน้นมีการปฏิบัติศาสนกิจเช่นเดียวกับวัด โดยทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นวันสำคัญศาสนาต่างๆ ทำให้ผู้ติดเชื่อเองมีโอกาสในการการร่วมฟังธรรม และการทำบุญ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในช่วงเข้าพรรษาที่มีคณะสงฆ์นำสวดมนต์ ปฏิบัติสมาธิภาวนา ทำให้มีเวลาในการอยู่กับตัวเองอย่างแท้จริง ได้พิจารณาความเป็นไปของตนเอง เกิดความสงบจิตเป็นสมาธิสิ่งนี้ช่วยให้เกิดความสุขในภายใน

3.หลักของการฝึกเจริญปัญญา การที่ผู้ติดเชื่อเอชไอวีได้พบกับความทุกข์ทั้งทางกายและทางใจ อย่างมาก ทำให้เกิดความรู้สึกที่อยากจะหลุดพ้นจากความทุกข์นั้น ๆ และมีสภาวะธรรมที่ปรากฏให้เห็นอยู่ทุกวัน ไม่ว่าจะเป็นการพลัดพรากจากเพื่อนสนิทชิดด้วยกัน การได้เห็นสภาพแวดล้อมโดยรอบของวัดที่เป็นกุศโลบายไม่ว่าจะเป็นพิพิธภัณฑ์ชีวิต รูปปั้นเรขาคณิตจากกระดูก การดองอวัยวะชิ้นส่วนต่าง ๆ ของร่างกายมนุษย์ สิ่งเหล่านี้ชวนให้น้อมธรรมเข้าสู่ตนเอง ว่าตัวเองนี้วันหนึ่งก็จะเป็นเช่นนั้นเหมือนกันทำให้เห็นสภาวะธรรมตามความเป็นจริง เกิดการปล่อยวางความยึดมั่นในร่างกายได้มากขึ้น ส่งผลให้ความทุกข์ลดน้อยลงแล้วมาแทนที่ด้วยความสุข

4. หลักกัลยาณมิตร 7 ประการ เนื่องจากการได้เห็นแบบอย่างการเสียสละการปฏิบัติตนที่น่าเลื่อมใสของหลวงพ่อลงกต การได้รับความรักความเมตตาจากเพื่อนสนิทชิดด้วยกันและเจ้าหน้าที่ จนเป็นไอดอลหรือแบบอย่างในการประพฤติตัวเดินตามในสิ่งที่ดี ผู้ติดเชื่อจำนวนมากเองก็หันกลับมาเป็นอาสาสมัครหรือจิตอาสาในการดูแลและเพื่อน ๆ สนิทชิดที่อ่อนแอกว่า และสามารถเข้าถึงความรู้สึกของเพื่อนได้ดีกว่าเจ้าหน้าที่เพราะตัวเองเคยผ่านจุดนั้นมาก่อน การได้ช่วยเหลือผู้อื่นนั้นทำให้ผู้ติดเชื่อรู้สึกว่าคุณค่าต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ดังนั้นแล้วจึงมีส่วนในการให้กำลังใจทั้งผู้อื่นและตนเองในการต่อสู้กับเชื้อโรคต่อด้วยหัวใจที่เต็มเปี่ยมไปด้วยความหวัง

จากรูปแบบการดำเนินชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้ติดเชื่อเอชไอวี วัดพระบาทน้ำพุ จังหวัดลพบุรี ซึ่งประกอบด้วยหลักไตรสิกขา คือ หลักศีล หลักสมาธิ หลักปัญญา ทำให้หัวใจหัวใจแข็งแกร่งขึ้น มีกำลังใจที่จะ

ต่อสู้ต่อเชื้อเอชไอวีครั้งนั้นเมื่อร่างกายตัวเองดีขึ้นแล้วยังมีการนำหลักของกัลยาณมิตร 7 มาใช้ในการช่วยเหลือเพื่อนสมาชิกที่อ่อนแอกว่า จนเกิดเห็นคุณค่าในตน และพาผู้อื่นให้พ้นจากความทุกข์ด้วย

อภิปรายผลการวิจัย

1 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของผู้ติดเชื้อเอชไอวีวัดพระบาทน้ำพุ จังหวัดลพบุรี

ผลจากการศึกษาสภาพปัญหาของผู้ติดเชื้อเอชไอวีวัดพระบาทน้ำพุ จังหวัดลพบุรี พบว่าก่อนหน้านี้ผู้ติดเชื้อจะเข้ามาอยู่ในความดูแลวัดพระบาทน้ำพุที่มีความทุกข์ มีความกังวลใจเป็นอย่างมาก พอได้เข้ามาอาศัยอยู่ในวัดความทุกข์ต่าง ๆ ค่อยเบาบางลงอย่างต่อเนื่อง โดยการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้ศึกษาสภาพปัญหาผู้ติดเชื้อเอชไอวีจำแนกออกเป็น 4 ด้านประกอบด้วย

1. ด้านร่างกาย ผู้ติดเชื้อที่เข้ามาอยู่ในวัดโดยส่วนมากจะเป็นกลุ่มที่เริ่มมีอาการของโรคแทรกซ้อนแทรกซ้อนเป็นส่วนใหญ่ สืบเนื่องจากผู้ติดเชื้อส่วนมากกว่าจะเข้ามารับการตรวจเชื้อจะอยู่ในระยะที่ปรากฏอาการชัดเจน หรือบางคนก็รักษาตัวเองอย่างเจ็บๆ พอเมื่ออาการปรากฏชัดแจ้งไม่สามารถปกปิดผู้คนได้จึงเข้ามารับการรักษาตัวในวัดพระบาทน้ำพุ ดังนั้นลักษณะอาการที่ปรากฏชัดเจนภายนอกคือ ผอม น้ำหนักลด ผิวหนังแห้งคล้ำ ผอมร่วง แขนขาไม่มีกำลัง ลักษณะอาการดังกล่าวส่วนมากมีผลมาจากโรคแทรกซ้อน หลักๆ ได้แก่ ปอดอักเสบ วัณโรค สมองอักเสบ กระเพาะอาหารและลำไส้อักเสบ เยื่อหุ้มสมองอักเสบ และภาวะแทรกซ้อนต่าง ๆ ที่เกิดจากระบบภูมิคุ้มกันในร่างกายบกพร่อง

2. ด้านจิตใจ สภาพด้านจิตผู้ติดเชื้อเอชไอวีนั้นว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ส่งผลต่อร่างกายโดยตรง ถ้าหากมีสภาพจิตใจที่ดีก็จะผลต่อร่างกายด้วย ปัญหาความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเอชไอวี และการไตร่ตรอง มีผลกระทบต่อสภาพจิตผู้ติดเชื้อเป็นอย่างมาก ผู้ติดเชื้อจำนวนมากหมดกำลังใจที่จะต่อสู้กับเชื้อโรค เพราะมีรูปร่างจะมีชีวิตต่อไปเพื่ออะไร ไม่มีเป้าหมายในชีวิต สิ่งเหล่านี้บั่นทอนจิตใจผู้ติดเชื้อเป็นอย่างมาก การได้เข้ามาอยู่ในวัดพระบาทน้ำพุ เริ่มที่การปูพื้นฐานความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง มีการดูแลด้านร่างกายควบคู่ไปกับการดูแลทางด้านจิตใจ ทั้งจากสมาชิกด้วยกันเอง อาสาสมัคร เจ้าหน้าที่และที่สำคัญเจ้าหน้าที่คุณอลงกต สิ่งเหล่านี้ทำให้สภาพจิตใจของผู้ติดเชื้อดีขึ้นตามลำดับ

3. ด้านสังคม มนุษย์เป็นสัตว์สังคม อยู่ร่วมกันด้วยการพึ่งพิงอาศัยซึ่งกันและกัน แต่สำหรับผู้ติดเชื้อเอชไอวีแล้วการ การไม่ให้การยอมรับกันในที่ทำงาน เพื่อนร่วมงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งแม้แต่ในครอบครัวกันเอง นั้นเท่ากับว่าผู้ติดเชื้อถูกตีค่าความเป็นมนุษย์จากคนในสังคมเหลือน้อยเต็มที นับว่าเป็นปัญหาใหญ่ประการหนึ่งของผู้ติดเชื้อ สำหรับการเข้ามาอยู่ในความดูแลของวัดพระบาทน้ำพุกำแพงเหล่านี้ถูกทำลายไปสิ้น เพราะผู้คนที่มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเอชไอวี มีความเห็นอกเห็นใจกัน ไม่มีการแบ่งแยก ผู้ติดเชื้อ เจ้าหน้าที่ อาสาสมัคร โดยเฉพาะหลวงพ่อลงกตท่านให้การดูแลผู้ติดเชื้อโดยไม่มีท่าทีรังเกียจ เป็นการสร้างความมั่นใจ และเห็นคุณค่าความเป็นมนุษย์ของตนเองกลับคืนมาอีกครั้ง

4. ด้านเศรษฐกิจ ผู้ติดเชื้อ และผู้ป่วยเอดส์กำลังอยู่ในวัยแรงงานและเป็นการสำคัญในการเลี้ยงดูครอบครัว เมื่อเกิด ปัญหาการติดเชื้อและป่วยด้วยโรคเอดส์ก็จะส่งผลกระทบต่อผู้ป่วยและผู้ใกล้ชิด เช่น บุตร ภรรยา สามี พ่อแม่ ผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยต้องหยุดงานหรืองานทำได้ลำบาก หากได้งานก็เป็น งานที่มีรายได้ น้อยไม่พอใช้จ่ายในชีวิตประจำวันและค่ารักษาพยาบาลขาดคนดูแลหรืออาจจำเป็นต้องว่าจ้างแรงงานเพื่อ ชดเชยแรงงานที่ป่วยเป็นเอดส์ท้ายที่สุดจะมีผลต่อชุมชนและต่อ เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ โดยผลกระทบ ที่รุนแรงในระยะแรกจะเป็นผลกระทบทางด้าน เศรษฐกิจ สอดคล้องกับการศึกษาของ อรัญญา รักหาบและ คณะ วิจัยเรื่อง “การปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนาพุทธ การรับรู้สุขภาพกับความหวังผู้ติดเชื้อเอชไอวี” พบว่าการปฏิบัติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง บุคคลใช้ศาสนาเป็น สิ่ง ศักดิ์สิทธิ์ สามารถทำให้เกิดกำลังใจ ให้การคุ้มครองและให้มีความหวังตามความเป็นจริง มีความเป็นไปได้ โดยเฉพาะในศาสนาพุทธ เน้นความสุข ความสงบ สดทุกข์ ทั้งนี้อธิบายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างมียึดเหนี่ยวทางจิตใจ โดยใช้ศาสนาหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ตนเองนับถือ ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างมีการแสดงออกโดยการปฏิบัติกิจกรรมตาม หลักธรรมทางศาสนาพุทธ เช่น รักษาศีล 5 โดยการเพิ่มการสร้างกรรมดี ช่วยเหลือผู้ติดเชื้อเอชไอวีผู้ป่วยโรค เอดส์ด้วยตัวเอง ทั้งด้านคำแนะนำปรึกษา และระบายความรู้สึกเป็นต้น โดยหวังผลให้ตนเองรู้สึกสบายใจและ เชื่อว่าผลบุญที่ตนเองปฏิบัติดังกล่าวจะสามารถช่วยให้ตนลดทุกข์ พบกับความสุขได้ในอนาคต ซึ่งสอดคล้อง กับ พระมหาภาณุวิชญ์ ปัญญาโชโต (บุญคอย) (2555 : 123) ที่กล่าวถึงพุทธวิธีบำบัดโรคทางใจไว้ว่า ธรรม โอสถที่พระพุทธเจ้าทรงนำมาใช้ในผู้ป่วยมรณวิถีมามากที่สุด ทั้งนี้ทรงมีจุดหมายเพื่อให้บุคคลนั้นได้เข้าใจถึงแก่น แท้แห่งชีวิตว่าเป็นอย่างไร จะได้เกิดความเข้าใจในกระบวนการของชีวิต นับว่าได้เป็นประโยชน์ต่อผู้ป่วยใน ระดับหนึ่งได้ คือ ธรรมโอสถ จะช่วยทำให้ผู้ป่วยที่ได้ฟังธรรมนั้น มีจิตใจน้อมระลึกนึกถึงพระรัตนตรัย บุญกุศล ตลอดจนคุณความดีต่าง ๆ ที่ได้เคยกระทำไว้ก่อน มาเป็นหลักยึดใจอันจะส่งผลให้ภาวะจิตใจมีความเบิกบาน ผ่องใส และมีสติไม่หลงตาย เมื่อผู้ติดเชื้อเอชไอวีทราบว่าตนเองมีเลือดเอชไอวีบวก และผ่านขั้นตอนที่ทราบว่า ตนเองเป็นโรคเอดส์จนกระทั่งป่วยด้วยโรคเอดส์ระยะสุดท้าย

2 เพื่อศึกษาการดำเนินชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้ติดเชื้อเอชไอวี วัดพระบาทน้ำพุ จังหวัดลพบุรี เนื่องจากวัดพระบาทน้ำพุไม่ได้เป็นเพียงสถานพยาบาลให้การรักษาผู้ติดเชื้อแต่เพียงอย่างเดียว สถานะหลักคือวัดและพระในวัดก็ยังมีประกอบศาสนกิจ เช่นเดียวกันกับวัดทั่วไป ดังนั้นแล้วกล่าวได้ว่าทั้ง วัดและสถานพยาบาลถือว่าเป็นสถานที่เดียวกัน ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ สมาชิกผู้ติดเชื้อจึงได้ซึมซับ หลักธรรมคำสอนในทางพระพุทธศาสนาเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิตไปโดยปริยาย หลักธรรมประการ สำคัญที่แทรกซึมอยู่ในการดำเนินชีวิตไปกอบไปด้วย

1.หลักของศีล การเข้ามาอยู่ในเขตพื้นที่ของวัดโดยนิสสัยของคนไทยต้องมีการสำรวมระวังใน เรื่องการควบคุม กาย วาจา ใจ อยู่แล้ว ยิ่งจะต้องมาอยู่เป็นประจำในวัดเสมือนหนึ่งบ้านนั้น เท่ากับเป็นการทำ ให้ผู้อยู่อาศัยต้องระมัดระวังตัวอยู่ตลอดเวลา เหตุแห่งการควบคุมกาย วาจา ใจที่ตึงนั้นทำให้ไม่รู้สึกเดือดร้อน ใจไปด้วย

2.หลักของสมาธิ ในช่วงเวลาเช้าพระสงฆ์จะมีคณะสงฆ์นำสวดมนต์ ปฏิบัติภาวนา ผู้ติดเชื่อที่ร่างกายแข็งแรงจำนวนมากให้ความสนใจเข้าร่วมปฏิบัติ ส่วนผู้ติดเชื่อบางคนที่ไม่สามารถเดินทางไปร่วมได้ก็จะเปิดวิทยุฟังธรรมอยู่กับเตียงผิ่แผ่ไปยังเพื่อนคนอื่น ๆ ด้วย การฟังธรรมนั้งสมาธิเป็นประจำส่งผลให้จิตสงบได้อยู่กับตนเอง พิจารณาธรรม เกิดความสุขอันเนื่องมาจากจิตที่สงบ เมื่อมีกำลังจิตกำลังใจที่ดีก็ส่งผลต่อสุขภาพกายดีขึ้นตามลำดับ

3. หลักปัญญา โดยสภาพแวดล้อมของวัดพระบาทน้ำพุเอื้อให้เกิดการพิจารณาธรรมอยู่ทุกแห่งหน ไม่ว่าจะเป็นพิพิธภัณฑ์ชีวิต จุดดองขึ้นส่วนร่างกายมนุษย์ กองกระดูก ประติมากรรมรูปปั้นเนซึนจากกระดูก ทำให้เห็นถึงความไม่แน่นอนของชีวิต บางครั้งเพื่อนผู้ติดเชื่อด้วยกันนั่งคุยกันอยู่ดีๆพอตื่นเช้าขึ้นมาถูกหามไปเผาเสียแล้ว ทำให้เกิดความรู้สึกคลายความยึดมั่นในร่างกาย และสิ่งรอบข้าง จะเห็นได้ว่าการเห็นทุกอย่างตามความเป็นจริงของธรรมชาตินั้น จะทำให้ผู้ติดเชื่อปล่อยวางเรื่องราวต่างๆได้ง่ายขึ้น เมื่อปล่อยวางความสุขก็จะตามมา

4. หลักกัลยาณมิตร ผู้ติดเชื่อจำนวนมากเมื่อเข้ามาอยู่ในวัดพระบาทน้ำพุแรก ๆ จะเกิดความรู้สึกกังวล กลัวต่าง ๆ นา ๆ แต่พออยู่ไปนานเข้า พวกเขาใจได้รับความเอาใจใส่ดูแลจากเจ้าหน้าที่พยาบาล จิตอาสา และเพื่อนผู้ป่วยด้วยกัน การได้เห็นหลวงพ่อลงกตพุ่มเทเสี่ยสละทั้งชีวิตของท่านเพื่อดูแลผู้ติดเชื่อ เป็นภาพที่สมาชิกในวัดพระบาทน้ำพุเห็นจนชินตา ทำให้ผู้ติดเชื่อหลาย ๆ คนที่เมื่อเข้ามารับการดูแลพอการดีขึ้นจึงหันมาเป็นจิตอาสาเสียเองช่วยเหลือเพื่อน ๆ สมาชิกที่อ่อนแอว่า ช่วยเหลืองานแบ่งเบาภาระงานเจ้าหน้าที่ ผู้ติดเชื่อและเจ้าหน้าที่ จิตอาสา มีความผูกพันเหมือนกับพี่น้อง ผู้ติดเชื่อที่อยู่มานานจะเรียกหลวงพ่อลงกตว่าป้าหรือพ่อ

3 รูปแบบการดำเนินชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้ติดเชื่อเอชไอวี วัดพระบาทน้ำพุ จังหวัดลพบุรี

รูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้ติดเชื่อเอชไอวี วัดพระบาทน้ำพุ จังหวัดลพบุรี ที่ยึดนำหลักธรรมคำสอนตามพระพุทธศาสนามาใช้ จนมีสุขภาพจิตสุขภาพใจกายที่ดีขึ้น ครั้นเมื่อแข็งแรงจึงกระทำตนเป็นจิตอาสาช่วยเพื่อนผู้ติดเชื่อด้วยกันที่อ่อนแอกว่า ทำให้เห็นคุณค่าในตนเองตลอดจนมีกำลังใจที่ดีขึ้นตามลำดับนั้น มีรูปของการนำหลักไตรสิกขา และหลักกัลยาณมิตร ดังนี้

1.หลักไตรสิกขา ซึ่งประกอบด้วยศีล สมาธิ ปัญญา เป็นหลักธรรมที่มีความสำคัญ เพราะเป็นหลักธรรมที่สามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยจะขาดเสียมิได้ ถ้าขาดเสียจะทำให้สังคมเกิดความไม่มีความสันติสุข

1) อธิศีลสิกขา (สิกขา คือ ศีลอันยิ่ง) หมายถึงข้อปฏิบัติสำหรับการฝึกอบรมในทางความประพฤติอย่างสูง การเข้ามาอยู่ในเขตพื้นที่ของวัดโดยนิสสัยของคนไทยต้องมีการสำรวมระวังในเรื่องการควบคุมกาย วาจา ใจ อยู่แล้ว ยิ่งจะต้องมาอยู่เป็นประจำในวัดเสมือนหนึ่งบ้านนั้น เท่ากับเป็นการทำให้ผู้อยู่อาศัยต้องระมัดระวังตัวอยู่ตลอดเวลา เหตุแห่งการควบคุมกาย วาจา ใจที่ดึนั้นทำให้ไม่รู้สึกเดือดร้อนกายใจไปด้วย

2) อธิจิตสิกขา (สิกขา คือจิตอันยัง) หมายถึงข้อปฏิบัติในการฝึกอบรมจิตใจเพื่อให้เกิดคุณธรรม เช่น สมาธิอย่างสูง การสัจจากามและอกุศลธรรมทั้งปวงในช่วงเวลาเข้าพรรษจะมีคณะสงฆ์นำสวดมนต์ ปฏิบัติภาวนา ผู้ติดเชื้อที่ร่างกายแข็งแรงจำนวนมากให้ความสนใจเข้าร่วมปฏิบัติ ส่วนผู้ติดเชื้อบางคนที่ไม่สามารถเดินทางไปร่วมได้ก็จะเปิดวิทยุฟังธรรมอยู่กับเตียงเพื่อแผ่ไปยังเพื่อนคนอื่นๆด้วย การฟังธรรมนี้สมาธิเป็นประจักษ์ผลให้จิตสงบ ได้อยู่กับตนเอง พิจารณาธรรม เกิดความสุขอันเนื่องมาจากจิตที่สงบ เมื่อมีกำลังจิตกำลังใจที่ดีก็ส่งผลต่อสุขภาพกายดีขึ้นตามลำดับ

3) อธิปัญญาสิกขา (สิกขา คือ ปัญญาอันยัง) หมายถึงข้อปฏิบัติสำหรับฝึกอบรมปัญญาเพื่อให้เกิดความรู้แจ้งอย่างสูง การรู้ชัดตามความเป็นจริงในอริยสัจ 4 เป็นลำดับไปจนทำให้แจ้งทั้งเจโตวิมุตติและปัญญาวิมุตติ สามารถทำลายอาสวะทั้งหมดไป โดยสภาพแวดล้อมของวัดพระบาทน้ำพุเอื้อให้เกิดการพิจารณาธรรมอยู่ทุกแห่งหน ไม่ว่าจะเป็นพิพิธภัณฑ์ชีวิต จุดดองขึ้นส่วนร่างกายมนุษย์ กองกระดูกประติมากรรมรูปปั้นเนิ่นขึ้นจากกระดูก ทำให้เห็นถึงความไม่แน่นอนของชีวิต บางครั้งเพื่อนผู้ติดเชื้อด้วยกันนั่งคุยกันอยู่ดี ๆ พอตื่นเช้าขึ้นมาถูกหามไปเผาเสียแล้วทำให้เกิดความรู้สึกละเลยความยึดมั่นในร่างกาย และสิ่งรอบข้าง จะเห็นได้ว่าการเห็นทุกอย่างตามความเป็นจริงของธรรมชาตินั้น จะทำให้วางเรื่องราวต่าง ๆ ได้ง่ายขึ้น เมื่อปล่อยวางความสุขก็จะตามมา สอดคล้องกับงานวิจัยของสุวรรณ ณนจำปา ศึกษาวิจัยเรื่อง “การดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายใกล้ตายเชิงพุทธบูรณาการ” พบว่า การรักษาด้วยแพทย์แผนปัจจุบันเท่าที่จำเป็นดูแลให้ครบทุกมิติซึ่งมี 4 ด้าน คือ 1.มิติทางกาย-ศีลสิกขา 2.มิติทางสังคม-ศีลสิกขา 3.มิติทางจิตใจ-สมาธิสิกขา 4.มิติทางปัญญา-ปัญญาสิกขา ให้การดูแลด้วยจุดมุ่งหมายที่จะให้ผู้ป่วยมีสติสัจปัญญะสมบูรณ์

2. หลักกัลยาณมิตร ผู้ติดเชื้อจำนวนมากเมื่อเข้ามาอยู่ในวัดพระบาทน้ำพุแรกๆจะเกิดความรู้สึกกังวล กลัวต่าง ๆ นา ๆ แต่พออยู่ไปนานเข้า พวกเขาใจได้รับความเอาใจใส่ดูแลจากเจ้าหน้าที่พยาบาล จิตอาสา และเพื่อนผู้ป่วยด้วยกัน การได้เห็นหลวงพ่อลงกตทู่เมเสยสละทั้งชีวิตของท่านเพื่อดูแลผู้ติดเชื้อ เป็นภาพที่สมาชิกในวัดพระบาทน้ำพุเห็นจนชินตา ทำให้ผู้ติดเชื้อหลายคนเมื่อเข้ามารับการดูแลพอการดีขึ้นจึงหันมาเป็นจิตอาสาเสียเองช่วยเหลือเพื่อนๆ สมาชิกที่อ่อนแอว่า ช่วยเหลืองานแบ่งเบาภาระงานเจ้าหน้าที่ ผู้ติดเชื้อและเจ้าหน้าที่ จิตอาสา มีความผูกพันเหมือนกับพี่น้อง ผู้ติดเชื้อที่อยู่มานานจะเรียกหลวงพ่อลงกตว่าป้าหรือพ่อ พระราชมุนี (ป.อ. ปยุตโต) (2527 : 79) ให้ความหมายคำว่ามิตรไว้ว่า มิตรหมายถึงบุคคลที่ช่วยชี้แนะแนวทาง ชักจูง ตลอดจนแนะนำสั่งสอน ชักนำผู้อื่นให้ดำเนินชีวิตที่ดีงาม ประสพผลดีและมีความสุข เจริญก้าวหน้า พัฒนาในธรรม แม้จะเป็นบุคคลเสมอกันหรือเป็นมารดาบิดา ครูอาจารย์ ตลอดทั้งพระสงฆ์จนถึงพระพุทธเจ้าก็นับว่าเป็นมิตร แต่เป็นมิตรใจดี หรือมิตรมีธรรมที่เรียกว่ากัลยาณมิตร แปลว่า มิตรดีงาม นอกจากนี้ ยังปรากฏความหมายของกัลยาณมิตรที่ท่านอธิบายไว้ในพุทธธรรมสอดคล้องกับพระปลัดสมชาย ปโยโค (ดำเนิน) (2558 : 126) ที่กล่าวถึงรูปแบบการดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรังเชิงพุทธบูรณาการไว้ว่าผู้ป่วยในทางพระพุทธศาสนาหมายถึง บุคคลที่เกิดความทุกข์จากการเจ็บป่วยครอบงำ ทำให้บุคคลนั้นเกิดความทุกข์กายหรือทุกข์ใจ หรือทุกข์ทั้งร่างกายและจิตใจ โรคที่เกิดทางกายเป็นโรคที่เกิดกับอวัยวะต่างๆใน

ร่างกายของมนุษย์ ทั้งที่เป็นอวัยวะภายในและอวัยวะภายนอก ส่งผลให้ได้รับความลำบากในการดำเนินชีวิต ชีวิตประจำวัน และสอดคล้องกับเฉลิมพล พลมุข กล่าวถึงจริยธรรมในพระพุทธศาสนากับปัญหาโรคเอดส์ : กรณีศึกษาการดูแลผู้ป่วยโรคเอดส์ไว้ว่าการนำหลักจริยธรรมในพระพุทธศาสนามาดูแลรักษาผู้ป่วยโรคเอดส์ เช่น ใช้หลักเมตตา สงสาร ซึ่งเป็นพรหมวิหารธรรม การนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนาใช้ร่วมกับการแพทย์สมัยใหม่ พบว่า ใช้การดูแลทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจโดยใช้หลักศาสนาซึ่งเป็นสังคหวัตถุ 4 ควบคู่กันไป หลักจริยธรรมในพระพุทธศาสนาดูแลรักษาผู้ป่วยโรคเอดส์โดยใช้การช่วยเหลืออย่างเต็มที่ บอกสิ่งที่จำเป็น ประโยชน์ต่อสุขภาพของผู้ป่วยโรคเอดส์ ซึ่งเป็นสาราณียธรรม จัดกิจกรรมที่ปฏิบัติง่ายและได้ผลดีต่อผู้ป่วย ใช้กิจกรรมกลุ่ม ให้ทำงานฝีมือ และงานอาชีพตามความถนัด และสอดคล้องกับวัชร ทองมอญที่กล่าวถึงการนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการให้การปรึกษาเพื่อลดความเครียดของ ผู้ติดเชื้อเอชไอวี จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการฝึกอบรมการประยุกต์พุทธธรรมในการให้การ ปรึกษาเพื่อลดความเครียดได้ คือการมีสติ โดยใช้สติปัญญา 4 คิดเป็นแบบโยนิโสมนสิการ และคิดถูกโดยใช้อิทัปปัจจยตา อริยสัจ 4 และไตรสิกขา จึงพบว่าการทดลองและทฤษฎี สามารถนำผู้ติดเชื้อเอชไอวีไปสู่ความสุข เห็นคุณค่าของตนเองสูง และลดความเครียด ได้จริงด้วยกัลยาณมิตร

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีประเด็นเสนอแนะ 2 ด้านหลัก ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

การเปลี่ยนแปลงของสังคมเศรษฐกิจ เทคโนโลยี มีผลกระทบต่อสังคมการสื่อสารข่าวสารมีผลกระทบต่อพฤติกรรมสังคม ชุมชน เปลี่ยนไป วัฒนธรรมต่าง ๆ เปลี่ยนไปสภาวะทางเศรษฐกิจทำให้ความสัมพันธ์ในสังคมเปลี่ยนไปจากเดิม จึงต้องระมัดระวัง การวิจัยแบบการดำเนินชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้ติดเชื้อเอชไอวี วัดพระบาทน้ำพุ จังหวัดลพบุรี ครั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นว่ามีประโยชน์ต่อสังคม คือ

1.1 เป็นการรวบรวมองค์ความรู้และประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการดูแลผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ สามารถสืบค้นได้โดยนำไปสร้างเป็นฐานข้อมูลทางเอกสาร

1.2 ผลการวิจัยทำให้เข้าใจถึงสภาพปัจจุบันว่าการดูแลผู้ติดเชื้อเอชไอวี และผู้ป่วยเอดส์โดยหลักพุทธธรรม มีประเด็นใดที่ดำเนินการและยังคงมีประเด็นใดที่ควรได้รับการดูแลเพิ่มเพื่อให้เกิดความครอบคลุม

1.3 รูปแบบการดำเนินชีวิตตามหลักพุทธธรรมของผู้ติดเชื้อเอชไอวี วัดพระบาทน้ำพุ จังหวัดลพบุรี ควรได้รับการพัฒนาอย่างจริงจังเพราะเป็นการแก้ปัญหาของสังคมทั่วโลก โดยความร่วมมือกันทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคชุมชน และผู้ติดเชื้อเอชไอวี ซึ่งผลจากความร่วมมืออย่างจริงจัง สามารถที่จะทำให้สังคมดีขึ้น ไม่มีการแพร่เชื้อในทางที่ไม่ถูกต้อง ทุกคนมีความรับผิดชอบทั้งต่อตนเอง สังคม เพื่อให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวี มีสุขภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีชีวิตยืนยาว ใช้ชีวิตที่เหลืออยู่อย่างมีคุณค่าต่อสังคม

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัย “การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของติดเชื้อเอชไอวี วัดพระบาทน้ำพุ จังหวัดลพบุรี” โดยศึกษาครอบคลุมทั้งประเทศ

2. ควรวิจัย “คุณภาพชีวิตของ เจ้าหน้าที่ และญาติผู้ทำหน้าที่ดูแลผู้ติดเชื้อเอชไอวี” เพื่อนำเสนอหลักการ ประสพการณ์ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของผู้ที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่ยังไม่มีประสพการณ์ในการดูแลผู้ป่วย

เอกสารอ้างอิง

- เฉลิมพล พลมุข. (2539). *จริยธรรมในพระพุทธศาสนากับปัญหาโรคเอดส์ : กรณีศึกษาการดูแลผู้ป่วยโรคเอดส์วัดพระบาทน้ำพุ อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี และโรงพยาบาลบาราคนราด อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี*. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์บัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ประทีป ดวงงาม. (2555). *ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ที่ได้รับยาต้านไวรัสเอชไอวีในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดตรัง*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- พระปลัดสมชาย ปโยโค(ดำเนิน). (2558). *รูปแบบการดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรังเชิงพุทธบูรณาการ*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาภาณุวิชญ์ ปณญาปโชโต(บุญคอย). (2555). *พุทธวิธีบำบัดโรคทางใจ*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระราชวรมุณี (ป.อ. ปยุตโต), (2527). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วัชร ทอมมอญ. (2541). *การศึกษาการนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการให้การปรึกษาเพื่อลดความเครียดของ ผู้ติดเชื้อเอชไอวี ในโครงการของโรงพยาบาลบาราคนราด*. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์บัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล.